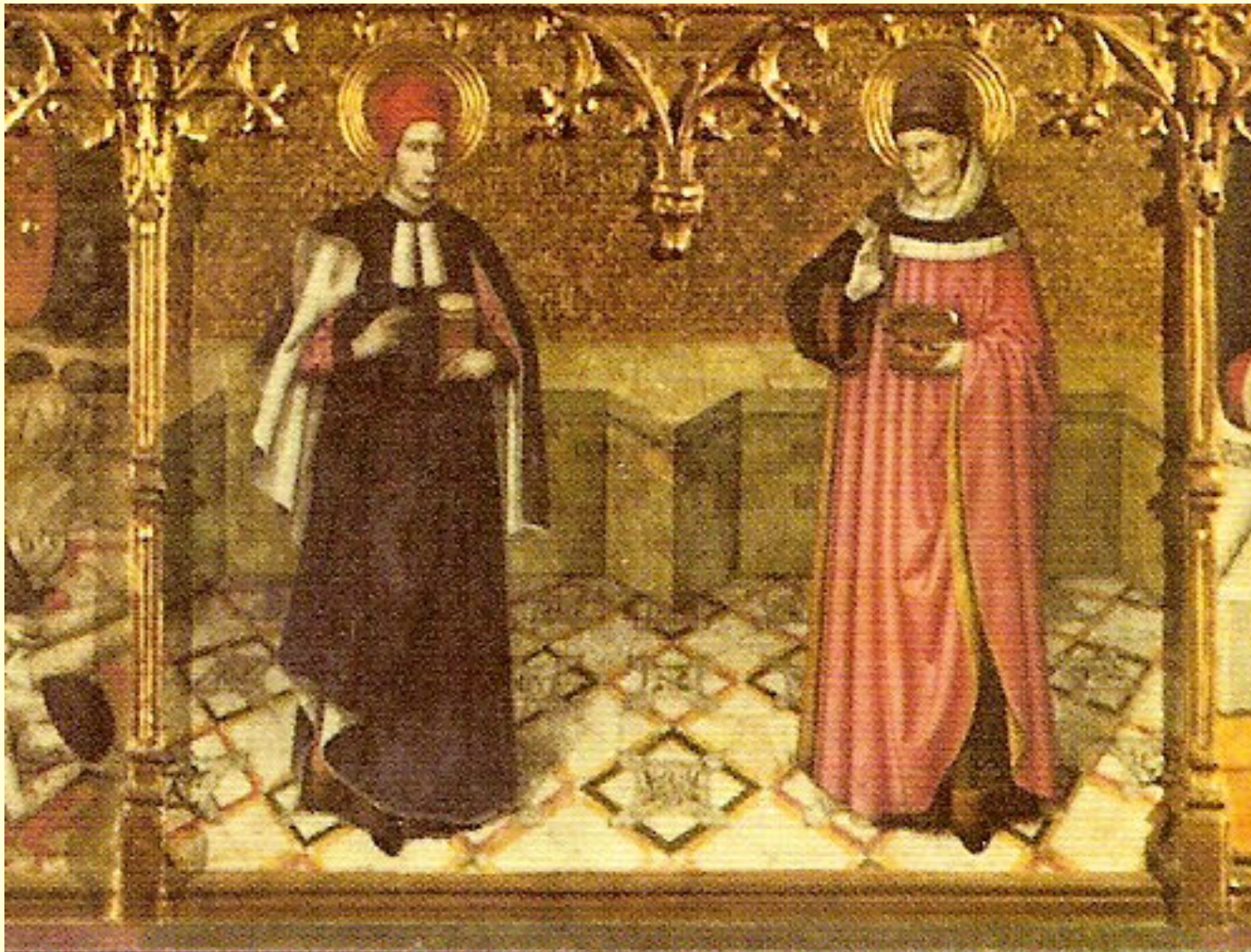

LA CIRURGIA A CATALUNYA EL GREMI DE CIRURGIANS

ANTECEDENTS

La baixa edat mitjana

Martí I l'Humà 1396 - 1410

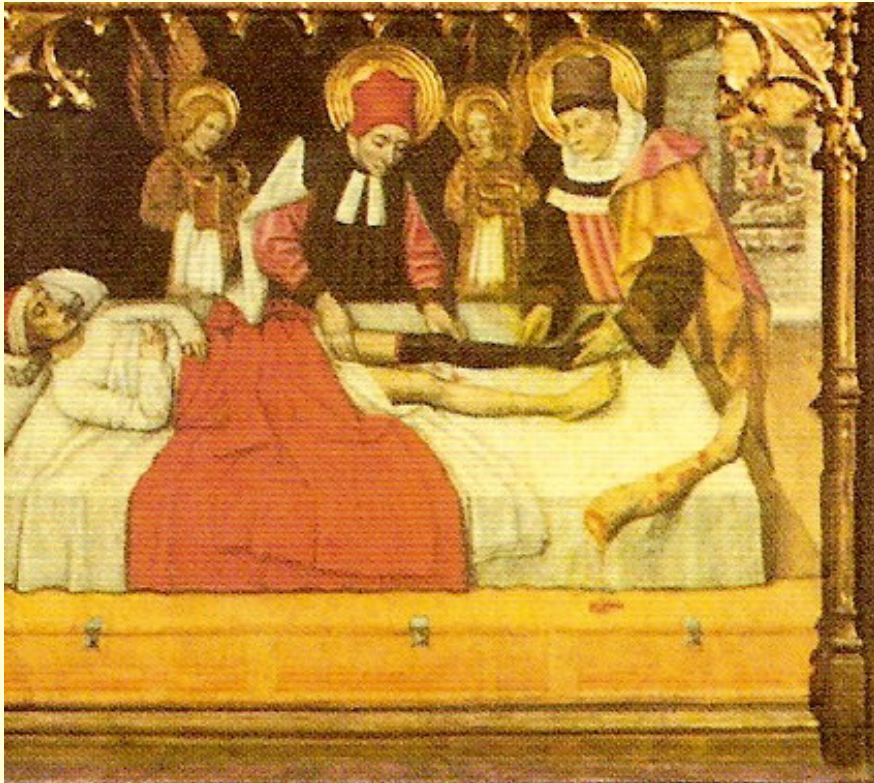

El rei Martí va fundar el Gremi de Barbers i Cirurgians de Barcelona el 1400. En va aprovar el reglament el 10 de juliol de 1408.

L'Estudi de Medicina i Cirurgia de Barcelona, també fundat pel rei, el 1401, va ser autoritzat a practicar disseccions anatòmiques.

ANTECEDENTS

La baixa edat mitjana

Els sants Cosme i Damià

Seguint el model de la Confraria de sant Cosme fundada pels cirurgians - jurats de París el 1268, els prohoms barbers i cirurgians de Barcelona van establir, el 1400, la seva Confraria sota l'advocació de sant Cosme i sant Damià, a l'església del convent del Carme.

Els confreres i confreres es comprometien a atendre les necessitats dels seus membres en cas de malaltia o mort i a seguir un periple formatiu de 5 anys de durada.

La baixa edat mitjana

valores algunos sobre a rancia y go. Gubenatorby meaus barulo congo
compuso or pinto offralibz nro e dnoza offralibz lcaap offralibz e pinto
d rna pna e exalte sub na nro mpa qd legitimacione nroa hua tenet
fina e obuer nro e obuar fana e no obuarit au vna pna alga
dofafora pntia alga vna. In ang rei estimon pnta pcy pnta
no pnta pnta nnta. Das Barchi dena pnta de Septemayo
ano a nro dny qccc viij. fmgz denadeno. fmgz 2

(p officio barbiturorum
et Creurgie barbitu

Francis Penick and
his wife

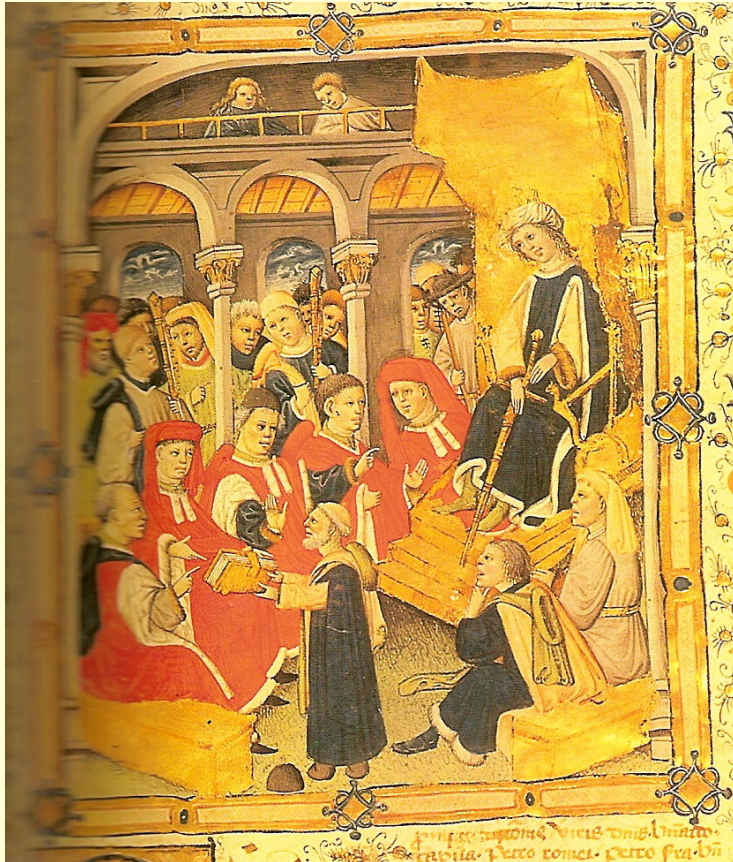
Las yrazas dei sea bço dragon 2.ª pñ et laudabile pñpñ car,
 raris p bco pños homines opoç baxibz pñis et Cuncugis Cuncatp
 baxibz concepit et i quibz capitulo meo manifestat pñtatione
 concenit huius pñis. Et lo nom de nro pñor, e sta oaze madona
 pñ azaia, e de tota la cort celestial, e de lo benaurato mortuo
 pñr Cosme e pñr danya la honor e reuerencia lura, y mueren los
 pñones baxibz e cuncugans sta Cuncat de baxibz afez cento
 pñ matorp de tota lura vida, e de agñs, qui apñ reueren de fñz
 almayna, a honor de lo depposito pñr Cosme e pñr danya, p co
 con pñ advocat lura en totos lura bonos obres, Epço q pñt
 pñr almaynas en los obres que faren y mueren una lura q reem
 donas laltaz, lo qual dey volen entremay afez en la pñya dei
 madona pñ azaia del Carme sta sñra Cuncat, a honor de lo
 benaurato pñr Cosme e pñr danya. Epço que los copo pro
 meos nro pñque attonde e complir y mueren afez confearia
 sta qual e mñante la qual pñpñen fñz e complir alreos apñ pñ
 dñes e obres, los quales pñ pñpñen afez e ala verge azaia, e
 alo sñs pñis, e a tota la cort celestial pñnos dñal pñ capitulo
 es de pñnt e pñat. Etoto agñs baxibz Cuncugans q oztinas
 tendean, e azaia totos alreos q pñnt la dñca confearia, e en agñs
 entraz e metes pñ volen, quoy pñ reebus e adnços al oñdiao
 que obre que e pñen los capitulo dñal pños de tñps e obreuar
 p donos qualque ne pñpñat no hñmen q la qual pñntant fopñ
 pñnto, e apñ deyñ fñz ab deuoro. fñ pñntamot que pñ fñt on

Confraria de sant Cosme i sant Damià

El reglament o ordinacions,
aprovat pel rei Martí, en la còpia
conservada a l'ACA autoritzada
pel famós escriptor, llavors
secretari reial, Bernat Metge

ANTECEDENTS

La baixa edat mitjana

**Lliurament dels Usatges als
Consellers de Barcelona**

El 1433 s'exigien tres anys d'afermament per poder fer de cirurgià, un any més que als metges, segons la norma valenciana de 1329.

En canvi s'establia, el 9 d'agost de 1437, en temps d'Alfons IV el Magnànim, que es podia fer de barber només amb una llicència del veguer.

Les ordinacions del 27 de novembre de 1460 de Joan II, completades per unes altres de 17 de juliol de 1480 de Ferran II, establien que cap barber podia exercir de cirurgià si abans no havia estat examinat.

El 1480 es reestructurava l'Estudi de Medicina i Cirurgia i el 1486 s'implantava l'exigència de 5 anys de formació escolar més una prova de suficiència professional per poder exercir.

ANTECEDENTS

La baixa edat mitjana

**Retaule dels sants Abdó i Senén
(sant Nin i sant Non)**

Jaume Huguet, segle XV

El Gremi de Cirurgians i Barbers

Les categories eren: mestres, fadrins i mossos. Segons les tasques desenvolupades podien ser: mestres de botiga, *cirurgians* i *jòvens* barbers. Els mossos estaven per sota i eren els aprenents.

La formació havia de durar 5 anys si tenia menys de 15 anys o 4 anys si en tenia més. Els mossos encara no formaven part de la confraria. Els fills dels membres de la confraria n'estaven exempts (tant si eren mestres com si encara eren *jòvens*).

ANTECEDENTS

La baixa edat mitjana

Tractats de cirurgia traduïts al català en el segle XV:

- *Chirurgia magna*, de Lanfranc de Milà (Alamfranc). Traduït del llatí (abans de 1414).
- *Practica chirurgie (Rogerina o Post mundi fabricam)*, de Roger Frugardo (Roger de Salern o de Parma). Traduït del llatí (abans de 1414).
- *Chirurgia magna*, de Bru de Longobucco (Brunus de Longoburgo, mestre Bru). Traduït del llatí (abans de 1423).
- *Chirurgia*, d'Enric de Mondeville (Henri de Mondeville). Traduït del llatí (abans de 1461).

ANTECEDENTS

L'edat moderna

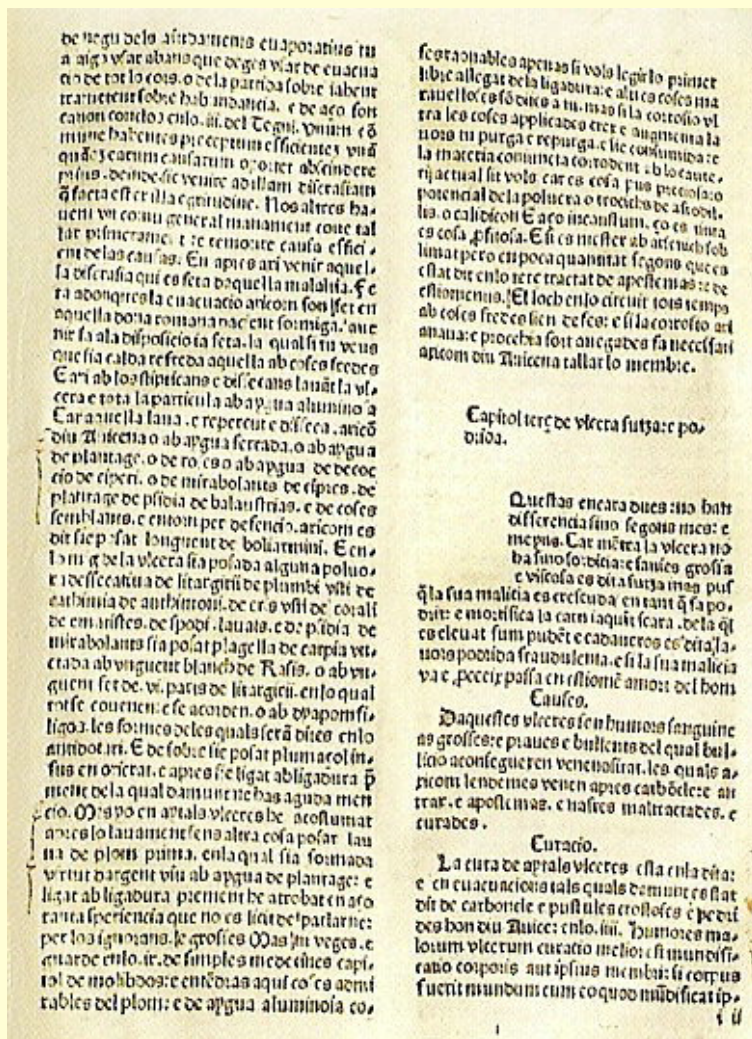
Barcelona al segle XVI

Antoni Amiguët, professor de la Facultat de Medicina de Barcelona, funda el 1490 l'Escola de Cirurgia, amb la col·laboració del mestre cirurgià Joan Valls.

La universitat oficial de Barcelona es crea el 1565, incorporant el Col·legi de Medicina.

ANTECEDENTS

L'edat moderna

Publicació impresa en català de
“L’Inventari o Col·lectori de Chirurgia”,
de Guiu de Chaulhac de 1492.

L’impacte de la impremta en la
publicació de llibres traduïts al
català. Segle XV:

- *Inventarium sive collectorium in
parte chirurgicali medicine* (Chirurgia
Magna, Inventari o Col·lectori en la
part Cirurgical de Medicina). Guiu de
Chaulhac (Guido de Cauliaco, Gui de
Caulhiac o Chaulhac, Guy de
Chauliac, Guido de Cauliac). Traduït
del llatí revisat per Bernat de
Casaldòvol, físic, i Jeroni Masnovell,
cirurgià. Traduït del llatí (1400),
(1492). Imprès (revisió): Barcelona,
Pere Miquel, 1492.

ANTECEDENTS

L'edat moderna

Fragment de “Chirurgia” de Pere d’Argelata, Imprès a Perpinyà el 1503, traduït per Narcís Solà

Llibres traduïts al català a principis del Segle XVI:

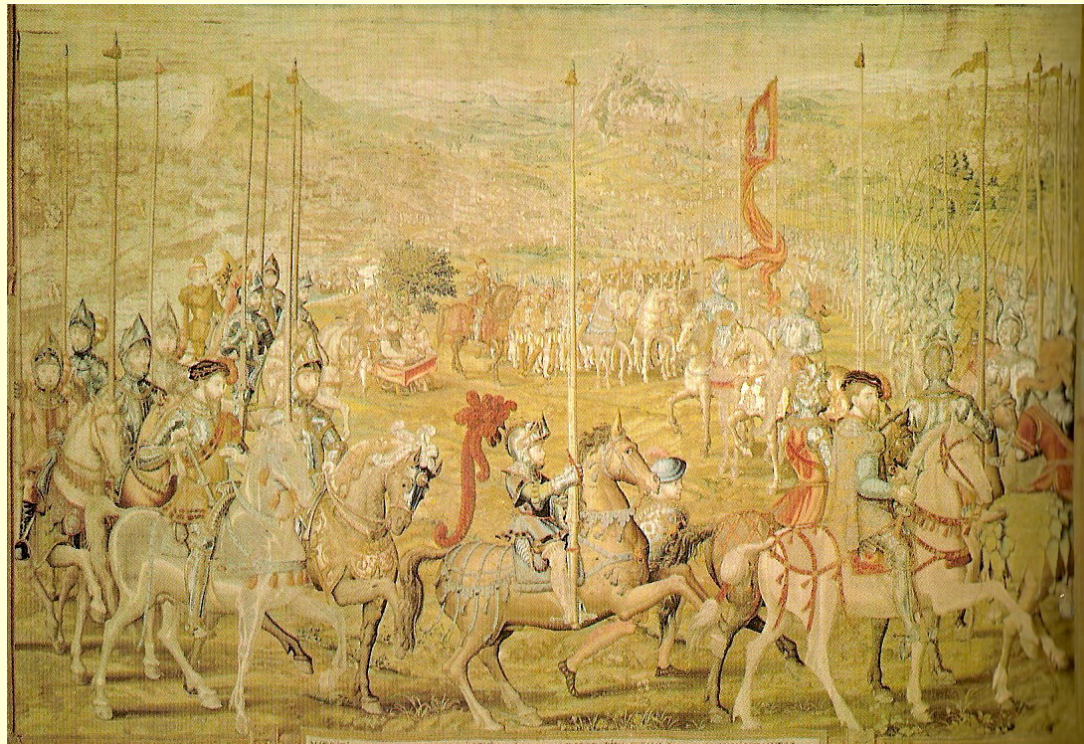
-Lectura sobre lo tractat segon del reverent mestre Guido, lo qual tracta d'apostemes en general. Antoni Amiguët, mestre en medicina, Imprès a Barcelona, Joan Luchsner, 1501, editat per Antoni Amiguët i Joan Valls, cirurgiaà.

-Chirurgia (Cirurgia). Pere d'Argellata (Argilata). Traduït del llatí per Narcís Solà, físic i cirurgiaà, corregit per Francesc Servent, físic, Alfons de Torrelleó, físic, i Joan Gelabert, cirurgiaà (1503). Imprès a Perpinyà, Joan Rosenbach, 1503.

-Chirurgia Parva (Pràctica o reportori utilíssim de cirurgia o Cirurgia petita). Guiu De Chaulhac (Guido de Cauliac, Gui de Caulhiac o Chaulhac, Guy de Chauliac, Guido de Cauliac). Traduït del llatí per Narcís Solà, físic i cirurgiaà (1505). Imprès a Barcelona, Joan Rosenbach i Carles Amorós, 1508.

ANTECEDENTS

L'edat moderna

Durant els segles XVI i XVII diversos autors escriuen llibres de cirurgia en català com el d'Antoni Amiguët, publicat el 1501, el de Maties Roig publicat el 1683 o el de Francesc Puig publicat el 1695.

Cal recordar Jaume Bofill, cirurgià de l'emperador Carles I que el va nomenar Cavaller el mateix dia de la seva coronació a Bolonya.

ANTECEDENTS

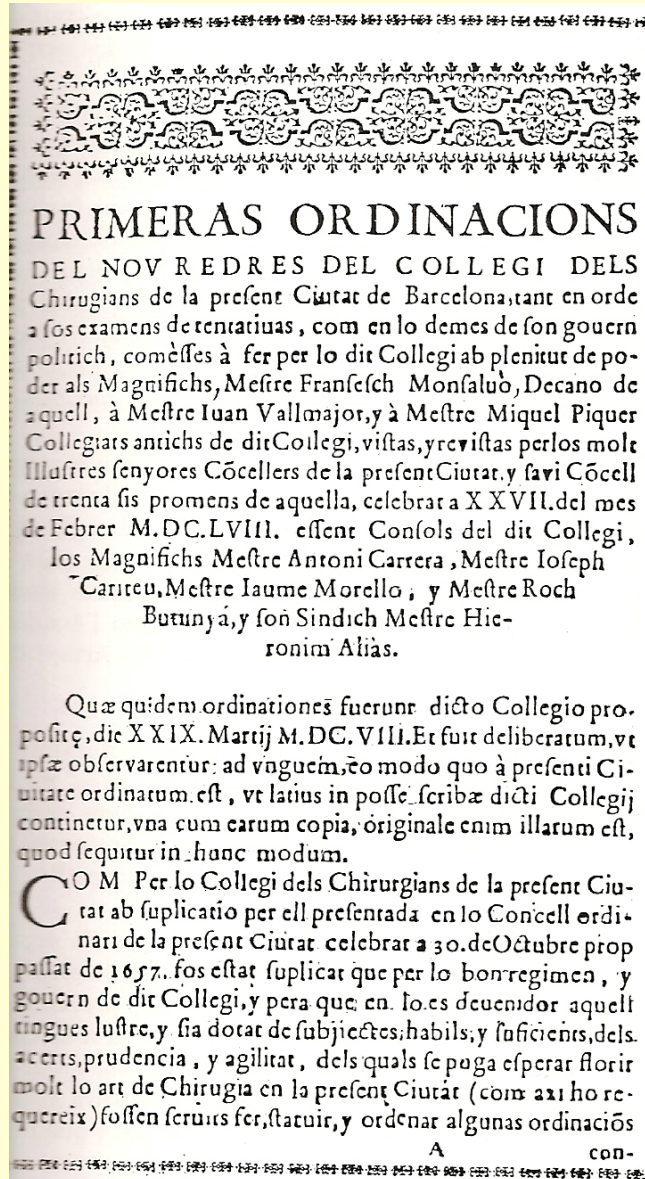
L'edat moderna

Les Ordinacions i el Nou Redreç General fet per a Instaauració i Reparació de la universitat de l'Estudi General de la Ciutat de Barcelona i aprovades pel Consell de Cent Jurats a l'any 1586, estableixen que els cirurgians aprenents i joves han d'haver fet 3 anys de pràctica de Gramàtica (Llatí) sense la qual no poden ser admesos a cap obrador.

Llavors hi havien dos tipus de cirurgians: de primera (llatins) i de segona (romancistes). La manca de cirurgians llatinistes era deguda a la més complexa formació: 3 anys d'art i filosofia simultàniament amb tres anys de Medicina i Cirurgia. Després d'aquests estudis teòrics, havien d'acreditar dos anys de treball a l'hospital com a cirurgia de ciència i experiència.

ANTECEDENTS L'edat moderna

A les Primeres Ordinacions del Nou Redreç del Col·legi de Cirurgians de Barcelona, del 1658, presentades pel catedràtic de cirurgia de l'Estudi, Josep Vilar s'estableixen les proves i exàmens pels estudiants que aspiraven al títol de Mestre Cirurgià, tant per la part teòrica com pràctica.

A cada universitat hi ha una càtedra d'Anatomia i Cirurgia. Als cirurgians llatins se'ls exigia el coneixement de les doctrines d'Hipocrates, Galè i Guy de Chauliac, a més de ser examinats d'algebristes (malalties dels ossos). En suma, molt més que allò que es demanava als metges que no s'havien d'examinar d'algebristes.

Als cirurgians romancistes, encara que se'ls demanaven al menys 2 anys de cirurgia en Llatí, s'admetia que la formació podia ser "arromançada" (en català).

ANTECEDENTS

L'edat moderna

A Mallorca, el Dr. Maties Roig, catedràtic, publica el 1683 el seu tractat de Cirurgia que serà recollit i modificat per algun dels seus alumnes com Carles Pallejà.

El Tractat de Cirurgia de Francesc Puig, del 1695 correspon probablement a l'obra d'un professor de Barcelona de l'època.

En alguns manuscrits d'aquell temps es parla del costum del Col·legi de Cirurgia de fer els exàmens en llengua catalana per ser el llatí motiu de confusions.

ANTECEDENTS

L'edat moderna

Les obres de Cirurgia d'aquell temps mostren la formació dels cirurgians catalans entre els segles XVII i XVIII. Entre ells hi destaca:

- Anton de Borja (1670- 1751). Va haver d'interrompre l'exercici de la seva professió per la guerra de Successió, on va adquirir experiència com a cirurgià militar. Refugiat a Rubí, després de la desfeta militar, continua amb la seva pràctica civil, escrivint diversos llibres en llatí i català a més de traduir alguns dels llibres en castellà de l'època (Diego de Bustos, Geroni de Ayala), als quals va afegir els seus comentaris. Després del Decret de Nova Planta, va llegar al seu fill (Miquel Borja) i a deixebles com Josep Font, la seva obra.

ANTECEDENTS

L'edat moderna

Amb el Decret de Nova Planta, el 1717, la Universitat de Barcelona es trasllada a Cervera.

Quan es concedeix la formació de cirurgians a la Universitat de Cervera, el protometge substitut, Tomàs de Clarasó i Vilar, declara el 1738, sota el regnat de Felip IV (de Catalunya, V d'Espanya), que els graduats de Cervera no s'han de sotmetre a l'examen del Protomedicat.

Però el Col·legi de Cirurgians de Barcelona manté funcionant una càtedra de cirurgia a Barcelona (1726) i s'hi oposa, en especial entre 1751 i 1757, regnant Ferran III (de Catalunya, VI d'Espanya), no admetent-los a examen per no haver fet les pràctiques al seu costat.